P9_TA(2022)0125

Det ökande förtrycket i Ryssland, inbegripet fallet Aleksej Navalnyj

Europaparlamentets resolution av den 7 april 2022 om det ökande förtrycket i Ryssland, inbegripet fallet Aleksej Navalnyj (2022/2622(RSP))

(2022/C 434/12)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av sina tidigare resolutioner om Ryssland,

— med beaktande av FN-stadgan, den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter samt FN:s förklaring om människorättsförsvarare,

— med beaktande av Ryska federationens konstitution,

— med beaktande av uttalandet av den 28 mars 2022 från vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, Josep Borrell, om den ryska oberoende tidningen Novaja Gazeta,

— med beaktande av uttalandet av den 22 mars 2022 från den höga representanten på EU:s vägnar om förlängningen av Aleksej Navalnyjs politiskt motiverade fängelsestraff med ytterligare nio år,

— med beaktande av uttalandet av den 24 mars 2022 från Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter där man uttrycker sin uppskattning för det modiga arbete som utförs av journalister och människorättsförsvarare, inbegripet från Ryska federationen och Belarus,

— med beaktande av uttalandet av den 3 mars 2022 från representanten för mediefrihet för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa om den allvarliga kränkningen av rätten till yttrandefrihet och mediefrihet i Ryssland i samband med landets militära angrepp mot Ukraina,

— med beaktande av uttalandena från FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter om den senaste utvecklingen i Ryssland och Ukraina,

— med beaktande av artiklarna 144.5 och 132.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:

A. Ryska federationen har upprepade gånger brutit mot internationell rätt och sina internationella åtaganden och har inlett ett olagligt, oprovocerat och omotiverat aggressionskrig mot Ukraina och utfört massakrer mot dess medborgare. Under de senaste månaderna har lagstiftningsrestriktioner, medieförbud, kriminalisering av oberoende rapportering och fri åsiktsbildning samt andra politiska åtal nått en rent totalitär nivå, vilket har lett till att det oberoende och pluralistiska civila utrymmet i Ryssland har upplösts.

B. Den ryska regimen har på ett aldrig tidigare skådat sätt intensifierat sina repressalier mot fredliga demonstranter, oberoende journalister och bloggare, människorättsförsvarare och civilsamhällesaktivister i ett försök att tysta all kritik och allt motstånd mot dess olagliga, oprovocerade och omotiverade militära aggression mot Ukraina. Tusentals personer har flytt från Ryssland på grund av den kraftigt ökade risken för godtyckliga gripanden och åtal. Dessa repressalier har haft en förödande effekt på livssituationen och friheterna för minoriteter, hbtqi+-personer, kvinnor och alla människor som av regeringen och samhället stämplats som avvikare från de påtvingade beteendemässiga eller normativa reglerna och förväntningarna eller som har kritiserat regimen och de ryska myndigheternas politik.

C. Grundläggande mänskliga rättigheter, inbegripet föreningsfrihet och yttrandefrihet, fastslås i Ryska federationens konstitution och i ett stort antal internationella rättsliga instrument som Ryssland har förbundit sig att följa. De ryska myndigheterna är ansvariga för åratal av systematiska propagandakampanjer mot Ukraina, Europa och liberala demokratiska värden, vilket till slut lett till att alla spår av ett dynamiskt, politiskt aktivt och oberoende civilsamhälle gått förlorade.

D. Sedan den 24 februari 2022 har de ryska myndigheterna godtyckligt gripit över 15 400 fredliga antikrigsdemonstranter i hela landet och utsätter vissa för allvarlig misshandel och andra människorättskränkningar. Mer än 60 brottmål har redan inletts sedan dess.

E. Ett flertal lagar som införts under de senaste åren, såsom lagen om ”utländska agenter” och dess variationer, regleringen av och domen mot så kallade extremistorganisationer och otaliga dekret från den tillsynsmyndighet som ansvarar för medietillsynen (Roskomnadzor) har använts av de ryska myndigheterna för koncentrerade tillslag mot det oberoende civilsamhället och medier som är verksamma i Ryssland, särskilt mot icke-statliga organisationer, människorättsförsvarare, journalister, advokater samt kvinnorättsaktivister, hbtqi+-aktivister och miljöaktivister samt aktivister för etniska och kulturella minoriteter. Genom alla dessa former av lagstiftning, reglering och rättsliga och administrativa bördor tvingas det civila samhällets aktörer att avböja utländsk finansiering, tillämpa självcensur och minska både sin offentliga synlighet och sin verksamhet av rädsla för statliga repressalier.

F. Den 4 mars 2022 ändrade det ryska parlamentet strafflagen så att straff på upp till 15 års fängelse kan utdömas för spridning av påstådd ”falsk” information om kriget i Ukraina. Den 22 mars 2022 utvidgades lagen till att kriminalisera delning av ”falska nyheter” om all verksamhet som bedrivs av Rysslands officiella organ utomlands. Den 4 mars 2022 förbjöd den ryska duman alla demonstrationer mot kriget i Ukraina. Genom de ryska rättsliga reformerna har det införts administrativa och straffrättsliga brottsrubriceringar för ryska medborgare och juridiska personer som kräver internationella sanktioner mot den ryska staten, dess medborgare eller ryska juridiska personer.

G. De ryska myndigheterna har tvingat flera oberoende medieföretag att tillfälligt avbryta sin verksamhet, lägga ned sin verksamhet helt eller flytta sin verksamhet utomlands, samtidigt som tillgången till andra medier blockeras i takt med den med den ökande censuren, kontrollen och isoleringen på internet, vilket berövar den ryska befolkningen opartisk information om Rysslands krig mot Ukraina och de krigsförbrytelser som begås där i Ryska federationens namn. Dessa är framför allt radiostationen Echo Moskvy, tv-stationen Dozjd och tidningen Novaja Gazeta. Myndigheterna har blockerat utländska sociala medier i Ryssland och svartlistat Meta, moderbolaget till Facebook, Instagram och WhatsApp, och klassificerar det som ”extremistiskt”.

H. Sedan början av Rysslands krig i Ukraina har hundratals journalister, människorättsförsvarare, aktivister och andra lämnat Ryssland på grund av den drastiskt ökade risken för godtyckliga gripanden och åtal, bland annat efter att president Putin kallat dem som står upp mot kriget för ”landsförrädare” och ”femtekolonnare”.

I. Den 16 mars 2022 beslutade Europarådets ministerkommitté att omedelbart återkalla Ryska federationens medlemskap i Europarådet. Ryska federationen beslutade å sin sida att lämna Europarådet den 15 mars 2022, vilket berövar ryska medborgare det skydd som fastställs i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och nekar dem tillgång till rättsmedel inför Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

J. Aleksej Navalnyj, rysk advokat, oppositionspolitiker och antikorruptionsaktivist, och mottagare av 2021 års Sacharovpris, greps i januari 2021 och har varit fängslad sedan februari 2021, där han har avtjänat ett godtyckligt och politiskt motiverat straff och upprepade gånger utsatts för tortyr och omänsklig behandling. EU har fördömt förgiftningen och det politiskt motiverade fängslandet av Aleksej Navalnyj i starkast möjliga ordalag, infört riktade sanktioner och fortsätter att kräva en oberoende utredning av hans förgiftning.

K. Den 22 mars 2022 dömde domstolen i Moskvas Lefortovodistrikt, efter en extrasession i ett fängelseläger och därmed utanför ordinarie domstolslokaler, Aleksej Navalnyj till nio år i ett högsäkerhetsfängelse och ålade honom administrativa böter på 1,2 miljoner RUB (cirka 12 838 EUR). Denna dom strider tydligt mot internationell rätt och den ryska konstitutionen och är lika olaglig, godtycklig och politiskt motiverad som den tidigare domen.

L. Ett antal aktivister har hotats med eller utsatts för gripanden och åtal för stöd till eller samarbete med Aleksej Navalnyj eller för stöd till hans idéer, såsom strategin för smart röstning. De anklagades och åtalades för sådant stöd med retroaktiv tillämpning av nya lagar eller administrativa beslut på grundval av uttalanden på sociala medier, och många av dem har lämnat Ryssland efter att ha åtalats för brott. Aleksej Navalnyjs antikorruptionsstiftelse har klassificerats som ”extremistisk”.

1. Europaparlamentet fördömer den ryska regimens inhemska förtryck, som har förvärrats efter Rysslands aggressionskrig mot Ukraina. Parlamentet kräver att de ryska myndigheterna upphör med trakasserierna, hoten och attackerna mot alla antikrigsdemonstranter, oberoende organisationer i det civila samhället, icke-statliga organisationer, människorättsförsvarare, journalister, advokater samt aktivister för kvinnors och hbtqi+-personers rättigheter och miljöaktivister i Ryssland. Parlamentet uttrycker sin solidaritet med de demokratiska krafterna i Ryssland, som engagerar sig för ett öppet och fritt samhälle, och betonar sitt stöd för alla personer och organisationer som är måltavla för attacker och förtryck.

2. Europaparlamentet fördömer den neo-totalitära, imperialistiska ideologiska hållning som den ryska regeringen och dess propagandister antagit. Parlamentet betonar att angreppen mot demokratin och åsidosättandet av andra nationers rättigheter har fört Ryssland i riktning mot despotism, internationell aggression och krigsförbrytelser. Parlamentet understryker att ett odemokratiskt Ryssland är ett konstant hot mot Europas säkerhet och stabilitet.

3. Europaparlamentet beklagar djupt den ryska lagstiftningen, bland annat om ”utländska agenter”, de ändringar av strafflagen som infördes den 4 och den 22 mars 2022 samt massmedielagen, vilka används för att begå rättsliga trakasserier mot avvikande åsikter i landet och utomlands och för att undergräva oberoende medier. Parlamentet understryker att denna utveckling står i uppenbar strid med de åtaganden som Ryssland frivilligt har gjort enligt internationell rätt och som skrivits in i landets egen konstitution.

4. Europaparlamentet fördömer de ryska myndigheternas fortsatta och ökande censur, inbegripet av internet, och uppmanar dem att omedelbart upphöra med sin kontroll och censur.

5. Europaparlamentet fördömer de ryska myndigheternas agerande att förfölja mödrarna till ryska soldater och deras etablerade organisationer, beröva ryska föräldrar information om var deras barn befinner sig och vägra att samarbeta med de ukrainska myndigheterna för att återta kvarlevorna av ryska soldater som dödats i strid.

6. Europaparlamentet fördömer den roll som spelas av den Rysk-ortodoxa kyrkans ledare, patriarken Kirill av Moskva, genom att erbjuda en teologisk grund för Rysslands aggressionskrig mot Ukraina. Parlamentet lovordar modet hos de 300 präster i den Rysk-ortodoxa kyrkan som undertecknat ett brev som fördömer aggressionen, sörjer det ukrainska folkets lidande och kräver ett ”stopp för kriget”.

7. Europaparlamentet fördömer skarpt fängslandet av Sacharovpristagaren Aleksej Navalnyj och upprepar sitt krav på att han omedelbart och villkorslöst ska friges, liksom de hundratals andra ryska medborgare som grundlöst hålls fängslade enbart för att de har mod att demonstrera för demokrati och fred eller för förbättrade rättigheter, inbegripet rätten till yttrandefrihet och frihet att delta i fredliga sammankomster. Parlamentet uppmanar de ryska myndigheterna att förbättra förhållandena i fängelser och häkten så att de uppfyller internationella normer. Parlamentet anser att Aleksej Navalnyjs humanitära, hälsomässiga och säkerhetsrelaterade situation är en prioriterad fråga för EU. Parlamentet uppmanar de ryska myndigheterna att vidta alla nödvändiga åtgärder för att till fullo säkerställa hans rättigheter under hans olagliga frihetsberövande. Parlamentet fördömer rättegången mot Aleksej Navalnyj som inte respekterade hans rätt till en rättvis rättegång och upprepar sitt krav på en transparent utredning av förgiftningen av Aleksej Navalnyj utan dröjsmål.

8. Europaparlamentet anser att förtrycket av Aleksej Navalnyj, hans anhängare, medierna och det civila samhället, som ingick i upptakten till Rysslands kriminella aggressionskrig, och upprepar att politisk pluralism och fria medier är de bästa garantierna mot och hindren för en odemokratisk regerings internationella aggression. Parlamentet anser att våra insatser för att stödja åsikts- och mediefriheten för ryska medborgare är en väsentlig del av våra insatser för att bekämpa kriget och aggressionen i Ukraina.

9. Europaparlamentet fördömer kraftfullt de beslut som fattats av ryska domstolar och som har lett till stängningen av International Memorial och Memorial Human Rights Centre, som tillsammans utgör en av Rysslands äldsta och mest framträdande människorättsorganisationer och också är Sacharovpristagare. Parlamentet fördömer Roskomnadzors fortsatta varningar mot Novaja Gazeta om censur och påstådda kränkningar av lagen om ”utländska agenter”, vilket ledde till att tidningen meddelade att den skulle avbryta sin verksamhet fram till dess att kriget i Ukraina är över. Parlamentet beklagar också den ryska riksåklagarens begäran om att Roskomnadzor ska begränsa tillträdet till Echo Moskvy och Dozjd på grund av deras rapportering om kriget i Ukraina. Parlamentet lovordar både den roll som dessa kanaler, och så många andra oberoende organisationer och nyhetsbyråer som sedan dess har stängts ned, har haft för att avslöja sanningen och tillhandahålla fakta om den sovjetiska regimens och den ryska regeringens brott, och deras engagemang för mänskliga rättigheter. Parlamentet kräver ett slut på det systematiska förtrycket av journalistiska institutioner och oberoende medier, som utgör grundpelarna för frihet och demokrati.

10. Europaparlamentet uppmanar FN:s råd för mänskliga rättigheter att fullständigt och skyndsamt utreda den ryska regimens kränkningar av rätten till information och yttrandefriheten.

11. Europaparlamentet uttrycker djup oro över hur tillslagen mot det ryska civilsamhället, människorättsförsvarare, kvinnorättsaktivister, aktivister för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och hbtqi+-grupper innebär att situationen för redan utsatta och utpekade grupper i landet förvärras ytterligare.

12. Europaparlamentet upprepar att det fria och oberoende arbete som utförs av det civila samhällets organisationer och medierna är en hörnsten i ett demokratiskt samhälle. Parlamentet uppmanar därför Ryssland att inrätta en tydlig rättslig ram och en säker miljö för det civila samhällets organisationer, demonstranter, medier och politiska aktörer i överensstämmelse med Rysslands konstitution och internationella skyldigheter och med internationella människorättsnormer, så att de kan utföra sitt legitima och värdefulla arbete utan inblandning. Parlamentet betonar behovet av att garantera effektiv rättslig prövning för demonstranter, aktivister från det civila samhället och journalister vars grundläggande rättigheter har kränkts.

13. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, Europeiska utrikestjänsten och medlemsstaterna att noga övervaka människorättssituationen i Ryssland, tillhandahålla katastrofbistånd och öka stödet till det civila samhället, oberoende icke-statliga organisationer, människorättsförsvarare och oberoende medier som fortfarande är aktiva i Ryssland, inbegripet hållbart och flexibelt finansiellt stöd. Parlamentet uppmanar EU:s delegation och medlemsstaternas representationer i Ryssland att offentligt visa solidaritet med dem som förföljs.

14. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen och medlemsstaterna att stärka skyddet av rättigheterna och den fysiska integriteten för aktivister, oberoende journalister och människorättsförsvarare som är föremål för de ryska myndigheternas förtryck, och att ge dem nödvisum så att de kan lämna landet och få tillfälligt skydd i EU, samt att vid behov tillåta hotade eller förbjudna ryska icke-statliga organisationer och medier att direkt fortsätta sitt arbete från EU:s territorium.

15. Europaparlamentet uppmanar vice ordföranden/den höga representanten och rådet att effektivt utnyttja EU:s mekanism för globala sanktioner mot människorättskränkningar och införa restriktiva åtgärder mot alla ryska tjänstemän som är inblandade i ingripandena mot det oberoende civilsamhället och medier och fredliga demonstranter, liksom i det senaste fallet mot Aleksej Navalnyj.

16. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att förebygga och motverka spridningen av desinformation, inbegripet propaganda, och att stärka oberoende medier. Parlamentet välkomnar därför att det utvecklas specifika plattformar och nyheter på ryska och ukrainska. Parlamentet begär att EU:s strategiska kommunikation förbättras och att man utforskar effektiva sätt att motverka krigspropaganda med ursprung i Ryssland från kanaler som Rossija, Channel One Russia och NTV, som sprider innehåll till stöd för aggressionskriget och vilseleder människor om det. Parlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att fortsätta att förbättra den alternativa ryskspråkiga informationen på nätet om den pågående utvecklingen för att motverka desinformation, att fortsätta att säkerställa att offentliga uttalanden från EU och medlemsstaterna översätts till ryska och att vända sig till rysktalande målgrupper och plattformar.

17. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att ta emot förbjudna mediegrupper i EU och att utveckla en gemensam plattform för exilmedier samt att stödja teknik som gör det möjligt för människor att använda internet för att utöva sina grundläggande rättigheter, särskilt informations- och yttrandefriheten, och att stödja strävan efter demokrati och rättsstatsprincipen genom att inrätta tekniska medel för att kringgå kommunikationsövervakning och blockering av webbplatser och appar i Ryssland, inbegripet på lågteknologiska mellanvågssändare, VPN-plattformar, anonymiseringsnätverk och satellit-TV.

18. Europaparlamentet uppmanar EU:s delegation och de nationella diplomatiska representationerna i Ryssland att noga övervaka situationen på plats och hur rättegångarna hanteras samt att erbjuda berörda personer allt stöd de kan behöva, inbegripet direkt finansiellt stöd för att betala för advokater och experter. Parlamentet uppmanar alla regeringar att avslå eventuella framtida framställningar om utlämning av ryska medborgare för brott mot strafflagen och lagen om administrativa överträdelser.

19. Europaparlamentet uppmanar med kraft medlemsstaterna, rådet och kommissionen att säkerställa humanitär status och skapa säkra migrationsmöjligheter för hotade företrädare för den ryska oppositionen, det civila samhället och medierna, bland annat genom att se till att de får möjlighet att varaktigt bosätta sig och arbeta i Europeiska unionen. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att ta fram en mekanism för att skydda ryska soldater som beslutar sig för att desertera. Parlamentet uppmanar finansinstitut, banker, kreditkortsföretag och statliga myndigheter att införa kontrollförfaranden för skräddarsydd tillämpning av sanktioner mot ryska medborgare i EU så att det blir möjligt för oppositionsaktivister, oberoende företrädare för det civila samhället och medier att behålla tillgången till de finansiella tillgångar som krävs för att säkra deras uppehälle i Europeiska unionen.

20. Europaparlamentet påminner om att akademiskt och kulturellt samarbete på individuell nivå, även i konfliktsituationer, kan bidra till att stärka pluralistiska röster under antidemokratiska omständigheter och utgöra en grund för att underlätta återupprättandet av förbindelser efter konflikten. Parlamentet understryker att det ryska forskarsamfundet har varit en av de främsta måltavlorna för Putin-regimens förtryck.

21. Europaparlamentet betonar det strategiska värdet av bidragen från ryska akademiker som motsätter sig kriget för att bättre analysera Putin-regimen och hur den kan motverkas. Parlamentet efterlyser en EU-strategi som gör det möjligt för ryska studenter och professorer att officiellt fortsätta sina studier och sitt arbete vid europeiska universitet, särskilt inom humaniora, och att erhålla motsvarande examensbevis.

22. Europaparlamentet uppmanar utrikestjänsten, kommissionen och medlemsstaterna att integrera samråd om mänskliga rättigheter och det civila samhället i alla dialoger mellan EU, dess medlemsstater och Ryssland, och att hålla fast vid sitt åtagande om jämställdhetsintegrering.

23. Europaparlamentet uppmanar EU och medlemsstaterna att fortsätta att samarbeta med det ryska folket och det ryska civila exilsamhället. Parlamentet uppmanar med kraft EU att visa sin beredvillighet att stödja det ryska civila samhället i dess ansträngningar att bygga upp ett demokratiskt Ryssland, och att välkomna ett demokratiskt och ansvarsfullt Ryssland tillbaka till det internationella samfundet.

24. Europaparlamentet uppmanar EU att utse ett särskilt sändebud för ett demokratiskt Ryssland, som bör ansvara för förbindelserna med det ryska folket, särskilt med demokratiförsvarare i exil och dem som har stannat kvar i Ryssland och vill att landet ska återgå till demokrati.

25. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att i samarbete med utrikestjänsten bidra till att inrätta och stödja ett demokratiskt ryskt centrum för kontinuerlig dialog med det demokratiska ryska samfundet, särskilt den kommitté mot krig som inrättats av ryska aktivister från den demokratiska oppositionen, i syfte att tillhandahålla direkt kommunikation med det ryska folket, att tillsammans med det civila samhället utveckla en EU-strategi för ett framtida demokratiskt Ryssland, att förbättra integrationen av nya emigranter från Ryssland genom utbildningsprogram och att anordna årliga EU-toppmöten med det demokratiska Ryssland i exil.

26. Europaparlamentet uppmanar med kraft vice ordföranden/den höga representanten och medlemsstaterna att vidta samordnade åtgärder med likasinnade länder för att öka medvetenheten om och motverka de ryska myndigheternas inskränkningar av grundläggande friheter och mänskliga rättigheter, bland annat i form av offentliga insatser på hög nivå, samordnade initiativ, fortlöpande granskning i internationella och regionala människorättsforum samt regelbundna konsekvensbedömningar av de mänskliga rättigheterna för att säkerställa att samarbetet med Ryssland inte undergräver människorättsmålen och inte direkt eller indirekt bidrar till människorättskränkningar.

27. Europaparlamentet noterar att enligt Levada Center stöder 83 % av ryssarna Putins krig i Ukraina, medan andelen ryssar som säger att landet går i rätt riktning har ökat från 52 % till 69 %, vilket är den högsta nivån någonsin sedan 1996. Parlamentet uppskattar i detta avseende de modiga personer som öppet protesterar mot och motsätter sig rysk imperialism i dess nyaste form, nämligen invasionen av Ukraina, trots kravallpolisens brutalitet, straffrättsliga påföljder och mediala och sociala påtryckningar. Europaparlamentet uppmanar ändå med kraft alla EU-medborgare att inte sätta likhetstecken mellan alla ryska medborgare och de brutala handlingar som deras ledning och militär har gjort sig skyldiga till i Ukraina. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att stödja och skydda de kritiska röster inom den ryska diasporan som utsätts för hot från ryska myndigheter. Parlamentet fördömer de sammankomster som organiserats av ryska diasporagrupper till stöd för kriget eller i protest mot att ukrainska flyktingar tas emot.

28. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till vice ordföranden för kommissionen/unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, rådet, kommissionen, medlemsstaternas regeringar och parlament, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa samt Ryska federationens president, regering och parlament.